समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

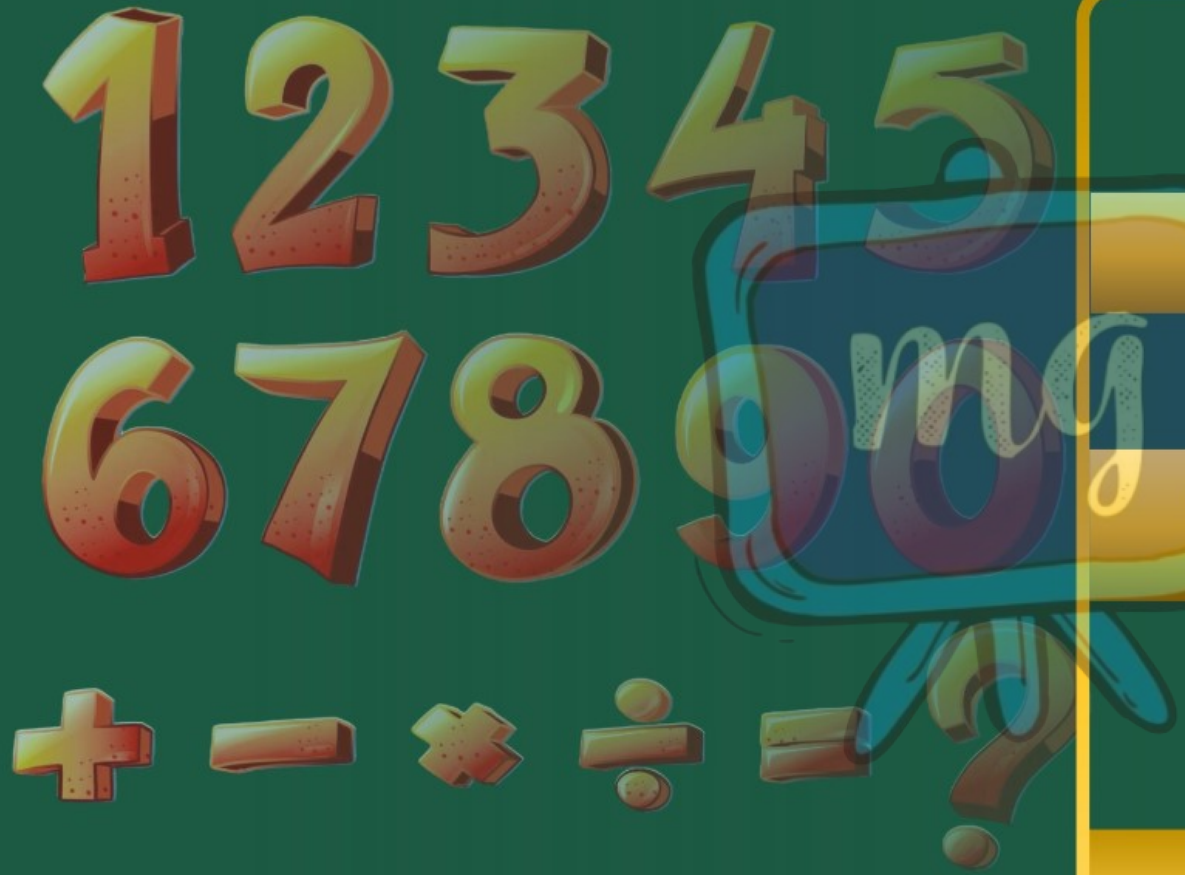

সপ্তম শ্ৰেণীৰ বাবে

গণিত

অধ্যায় - ২

ভগ্নাংশ আৰু দশমিক

অংশ – ১৮

দশমিক সংখ্যাৰ হৰণ

ওজশ্ৰী শইকীয়া

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

দশমিক সংখ্যাৰ হৰণ
(Division of decimal numbers)

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

দশমিক সংখ্যাক পূর্ণ সংখ্যাৰে হৰণ

8.4 ÷ 2 ৰ মান কেনেকৈ উলিয়াবা?

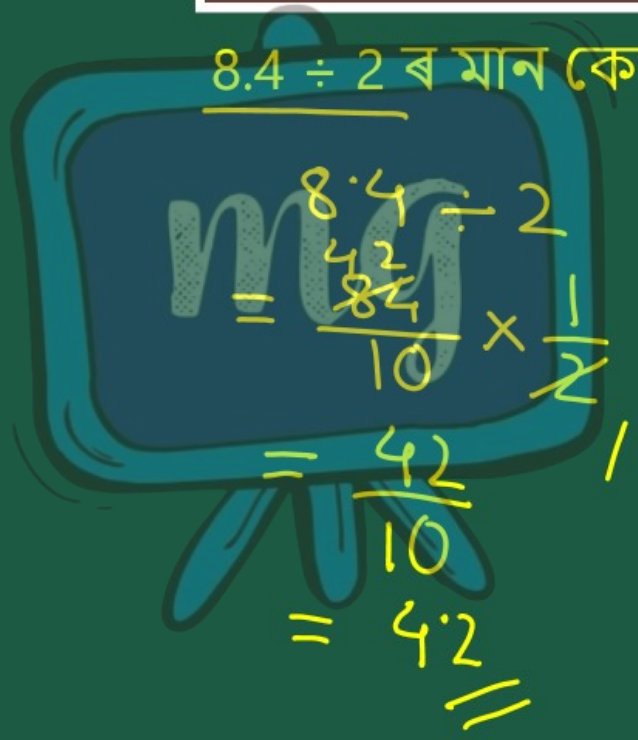

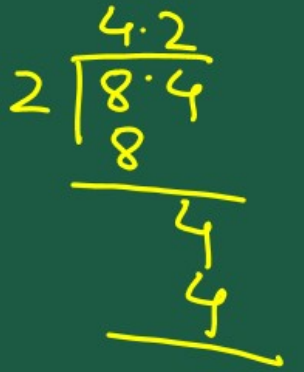

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 15

12.25 ÷ 5 ৰ মান উলিওৱা —

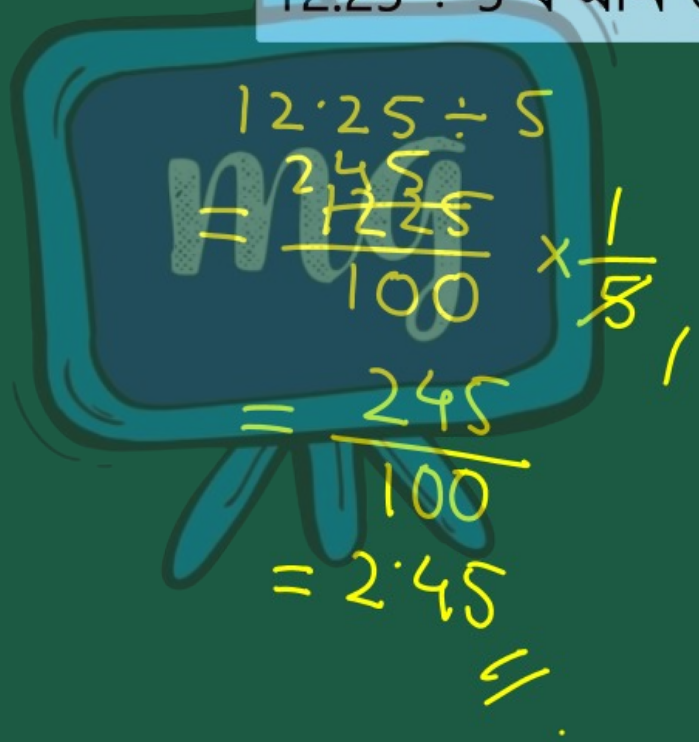

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

দশমিক সংখ্যাক 10, 100,1000 ৰে হৰণ

23.5 ক 10, 100 আৰু 1000 ৰে হৰণ কৰি চাওঁ আহা —

$23.5 = 23.5 \div 10 = \frac{235}{10} \times \frac{1}{10} = \frac{235}{100} = 2.35$

$23.5 \div 100 = \frac{235}{10} \times \frac{1}{100} = \frac{235}{1000} = 0.235$

$23.5 \div 1000 = \frac{235}{10} \times \frac{1}{1000} = \frac{235}{10000} = 0.0235$

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- 10, 100, 1000 আদিৰে দশমিক সংখ্যাৰ হৰণৰ ক্ষেত্ৰত 1 ৰ সোঁফালে থকা শূন্যৰ সংখ্যাৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি ভাগফলত দশমিক বিন্দুটো বাওঁফাললৈ স্থানান্তৰিত হয়।

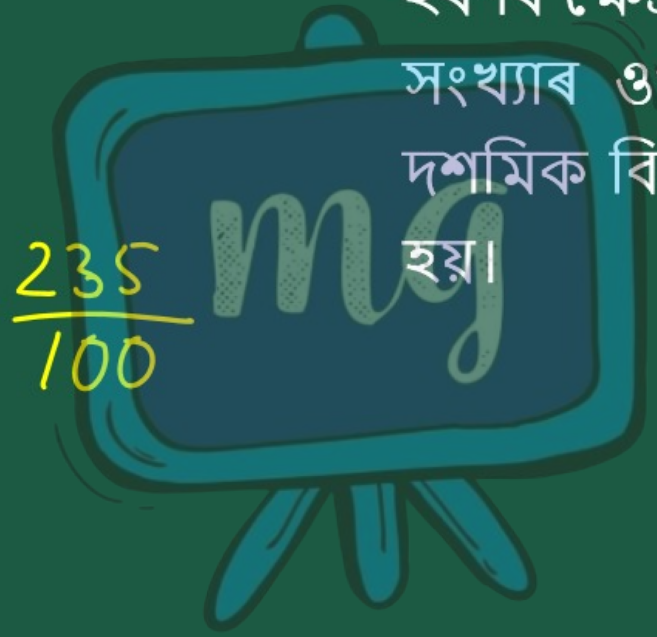

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

এটা দশমিক সংখ্যাক অন্য এটা দশমিক সংখ্যাৰে হৰণ

দশমিক সংখ্যাক দশমিক সংখ্যাৰে হৰণ কৰিলে ভাজকৰ দশমিক বিন্দু নোহোৱা কৰি ল'ব লাগে। হৰণ কৰোতে যেতিয়াই ভাজ্যৰ দশমিক বিন্দুৰ পাছৰ অংকৰ ব্যৱহাৰ হয় তেতিয়াই ভাগফলত দশমিক বিন্দু দি লৈ বাকী থকা অংশৰ হৰণ কার্য সম্পূর্ণ কৰিব লাগে।

12.75 ÷ 0.25 = কিমান?

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

$$12.75 \div 0.25$$

$$= \frac{12.75 \times 100}{0.25 \times 100}$$

$$= \frac{1275}{25}$$

$$= \frac{255}{5}$$

$$= 51$$

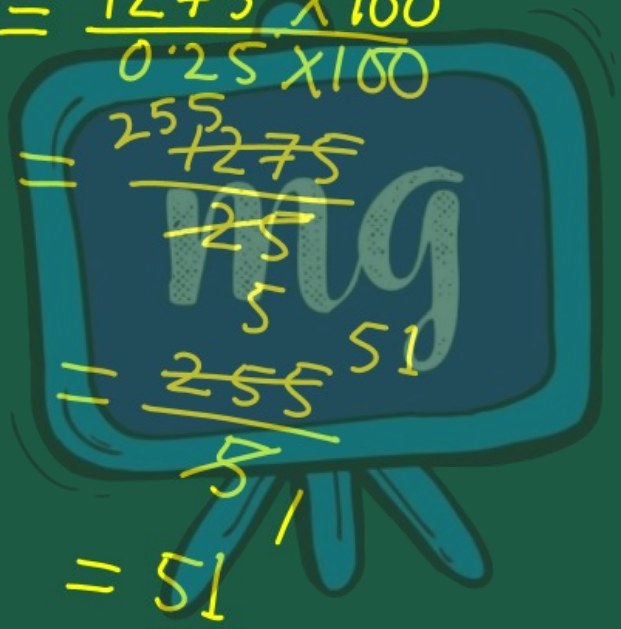

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

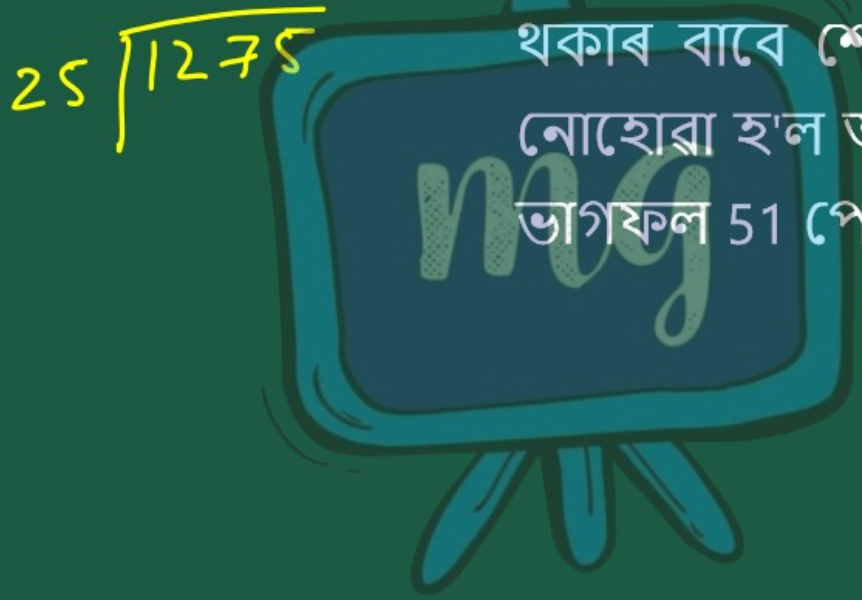

এইক্ষেত্রত ভাজ্য আৰু ভাজকৰ সমান সংখ্যা অংকৰ আগত (2টা) দশমিক বিন্দু থকাৰ বাবে শেষত দুয়োটাৰে দশমিক বিন্দু নোহোৱা হ'ল আৰু সাধাৰণভাৱেই হৰণ কৰি ভাগফল 51 পোৱা গ'ল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

উদাহৰণ - 16

আয়তাকৃতিৰ খেল পথাৰ এখনৰ দৈর্ঘ্য 25.75 মিটাৰ আৰু কালি 527.88 বর্গ মি হ'লে খেলপথাৰখনৰ প্রস্থ কিমান হ'ব?

সমাধান, দিয়া আছে

খেলপথাৰখনৰ কালি = 527.88 বর্গ.মি.

" দীঘ = 25.75 মি

∴ আয়তৰ কালি = দীঘ × প্রস্থ

∴ প্রস্থ = আয়তৰ কালি / দীঘ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

$$= \frac{527.88}{25.75}$$

$$= \frac{527.88 \times 100}{25.75 \times 100}$$

$$= \frac{52788}{2575}$$

$$= 20.50 \text{ (প্রায়)}$$

$$\begin{array}{r} 2575 \\ 2 \\ \hline 5150 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 20.50 \\ 2575 \overline{)\,52788} \\ 5150 \\ \hline 12880 \\ 3 \quad 12875 \\ \hline 5 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2575 \\ 5 \\ \hline 12875 \end{array}$$

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

অনুশীলনী 2.5

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(i) $0.6 \div 2$

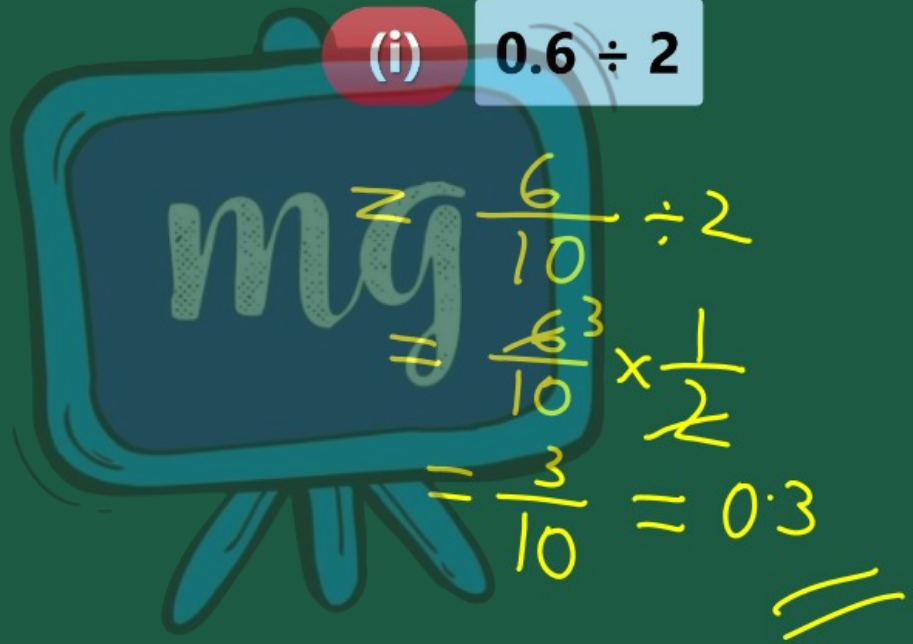

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(ii) $0.24 \div 3$

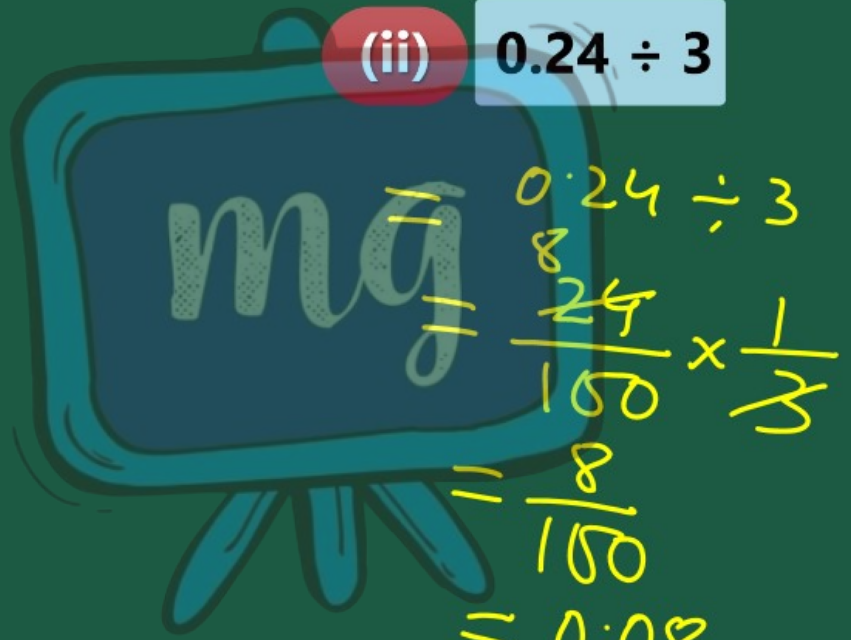

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(iii) $2.75 \div 5$

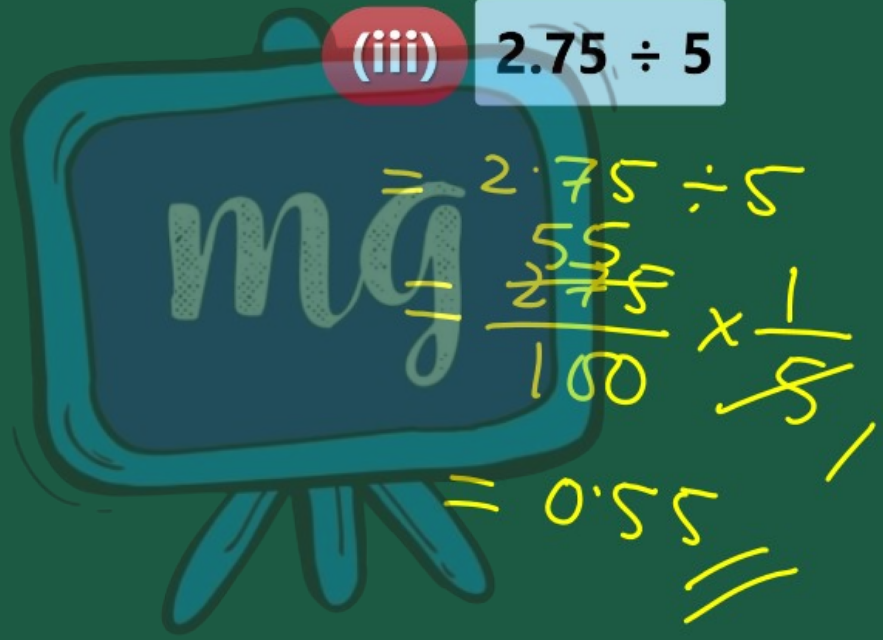

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(iv) 107.52 ÷ 7

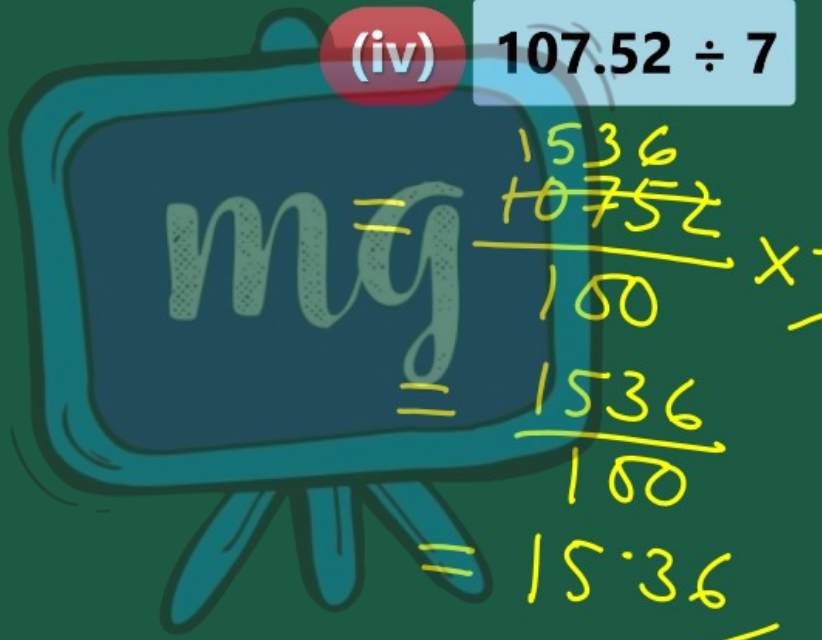

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(v) $66.33 \div 11$

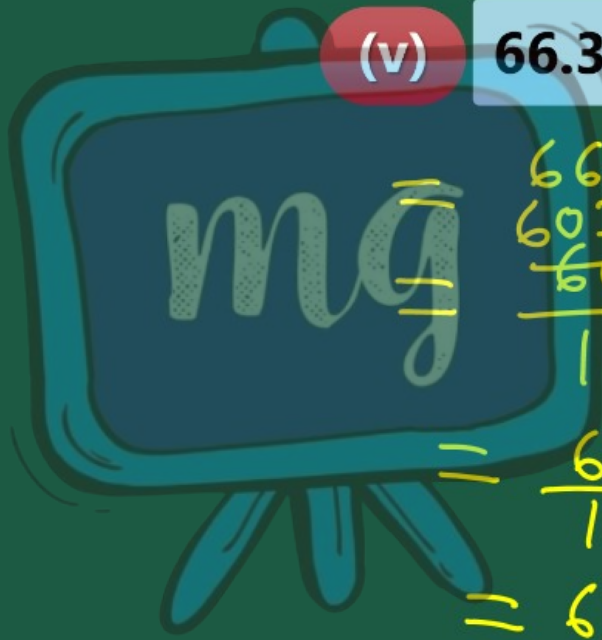

$66.33 \div 11$

$= \frac{6633}{100} \times \frac{1}{11}$

$= \frac{603}{100}$

$= 6.03$

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(vi) $3.96 \div 4$

$= \frac{396}{100} \times \frac{1}{4}$

$= 0.99$

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(vii) $14.49 \div 7$

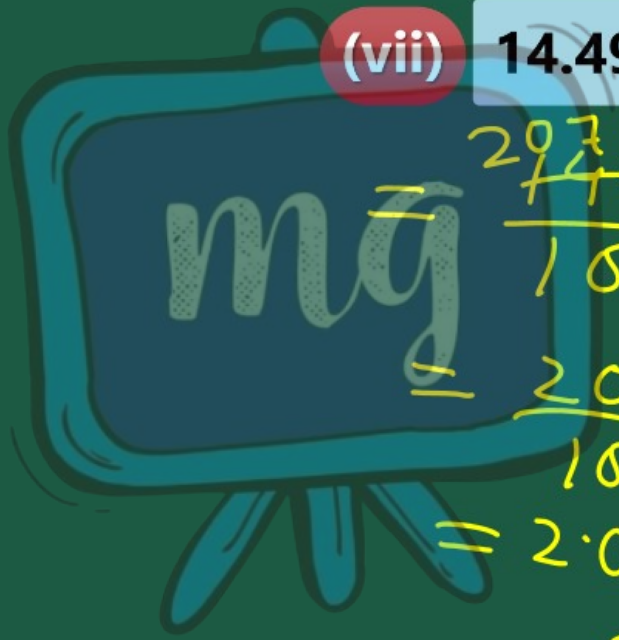

$= \frac{14.49}{100} \times \frac{1}{7}$

$= \frac{207}{100}$

$= 2.07$

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

1. হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা —

(viii) $86.1 \div 3$

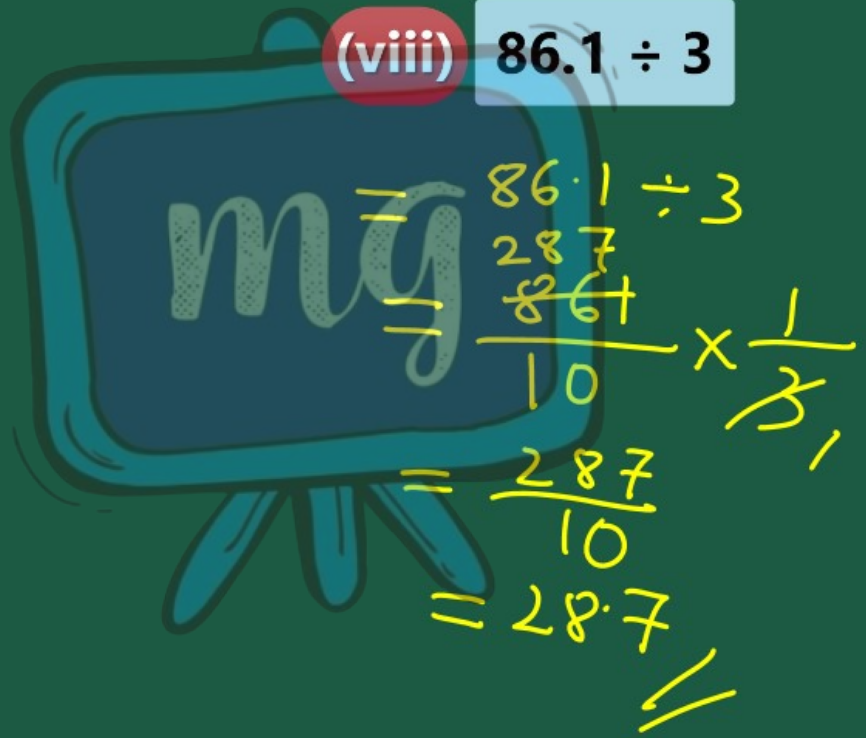

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নিৰ্ণয় কৰা —

(i) $0.9 \div 10$

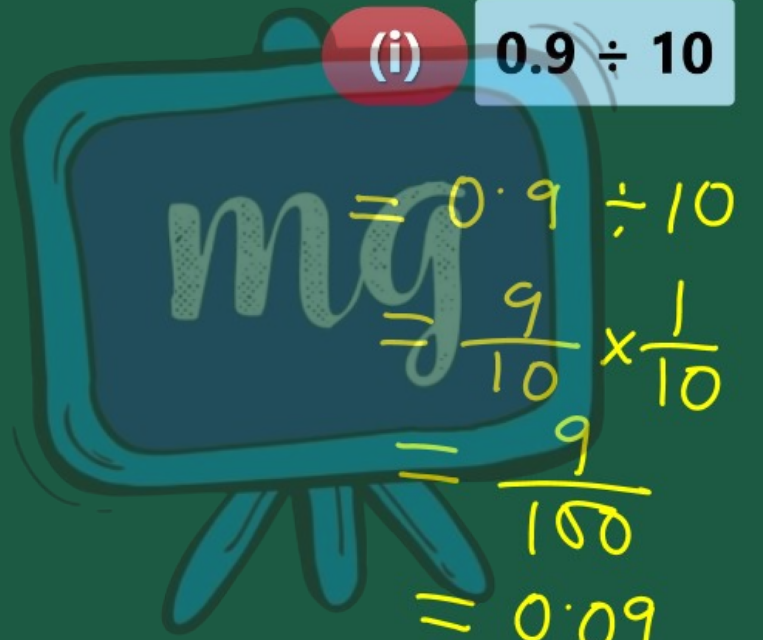

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নিৰ্ণয় কৰা —

(ii) $21.4 \div 10$

$= 21.4 \div 10$

$= \frac{214}{10} \times \frac{1}{10}$

$= \frac{214}{100}$

$= 2.14$ //

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নির্ণয় কৰা —

(iii) $0.52 \div 10$

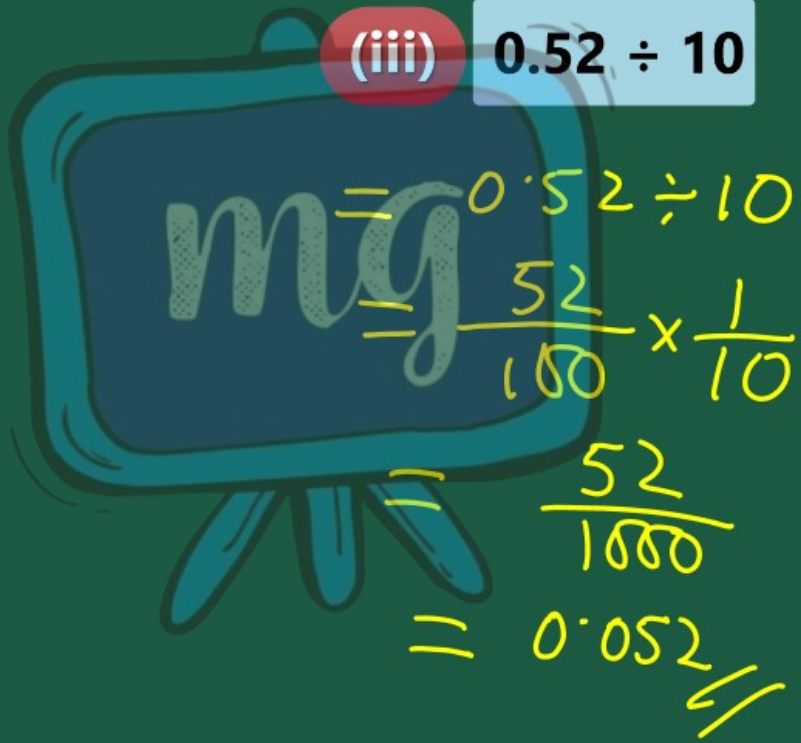

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নিৰ্ণয় কৰা —

(iv) **521.1 ÷ 10**

$= \frac{5211}{10} \times \frac{1}{10}$

$= \frac{5211}{100}$

$= 52.11$ //

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নিৰ্ণয় কৰা —

(v) 236.75 ÷ 10

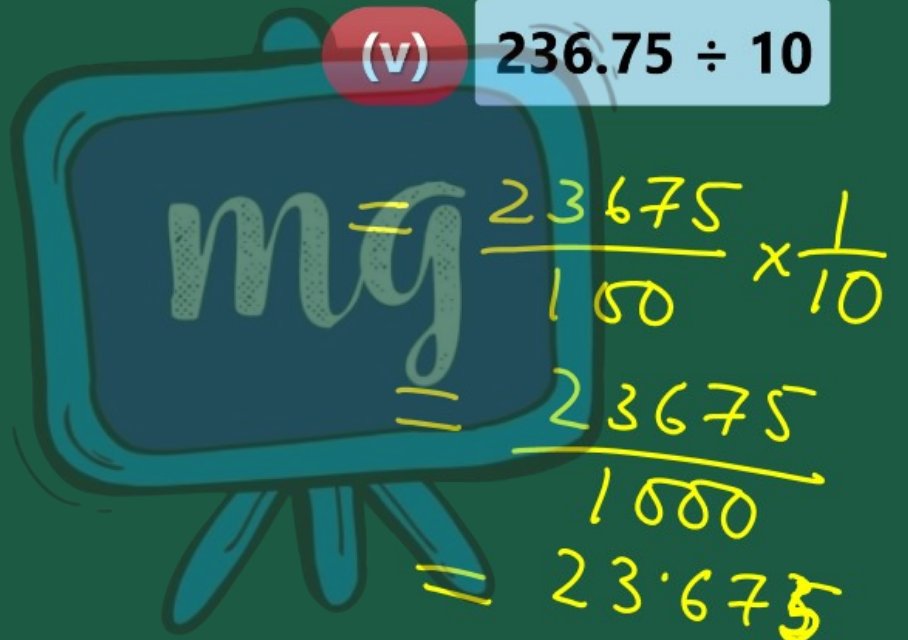

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নিৰ্ণয় কৰা —

(vi) 527.33 ÷ 100

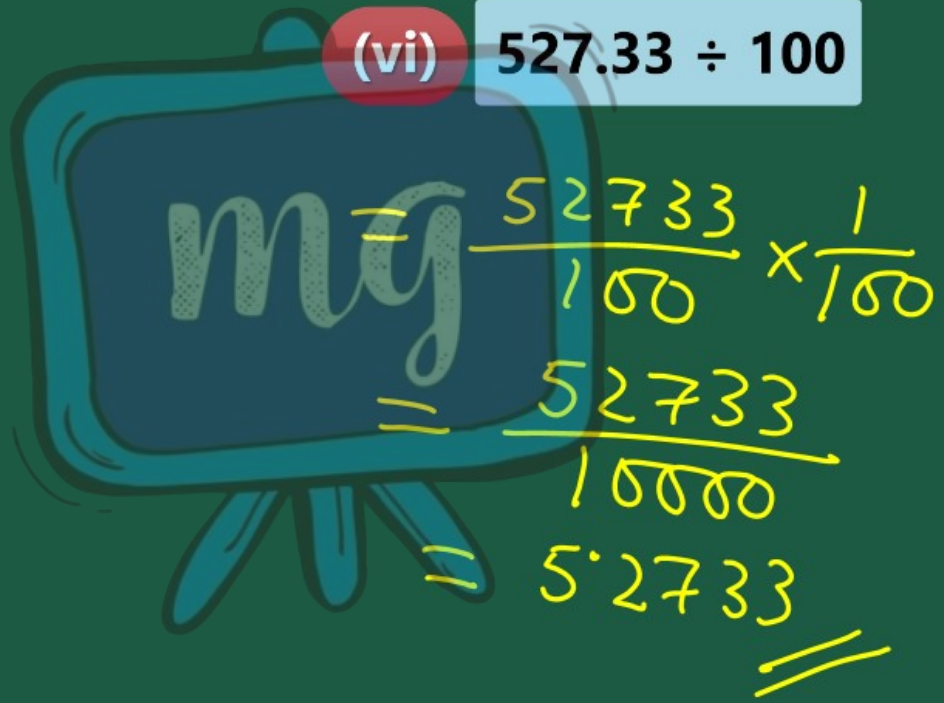

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নিৰ্ণয় কৰা —

(vii) $123.7 \div 100$

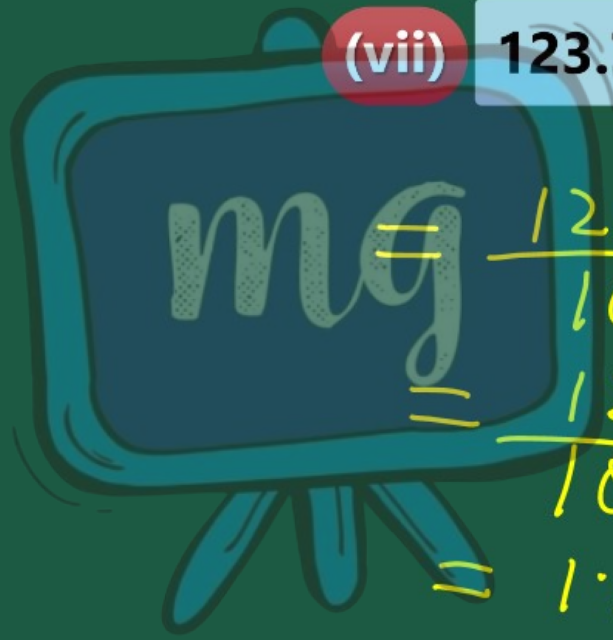

$= \frac{1237}{10} \times \frac{1}{100}$

$= \frac{1237}{1000}$

$= 1.237$

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নিৰ্ণয় কৰা —

(viii) $0.01 \div 100$

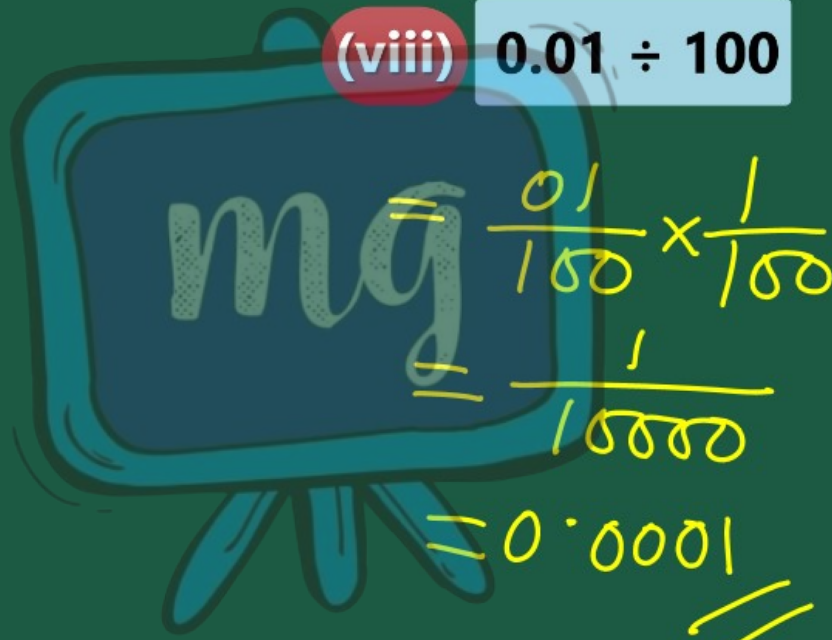

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নির্ণয় কৰা —

(ix) $1.482 \div 100$

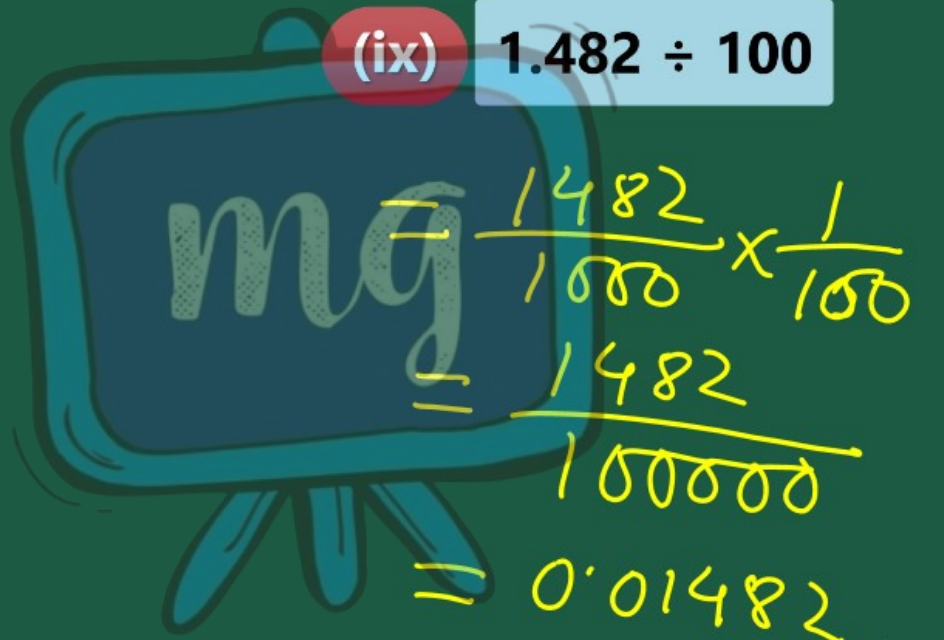

$= \frac{1482}{1000} \times \frac{1}{100}$

$= \frac{1482}{100000}$

$= 0.01482$

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নির্ণয় কৰা —

(x) **0.7 ÷ 1000**

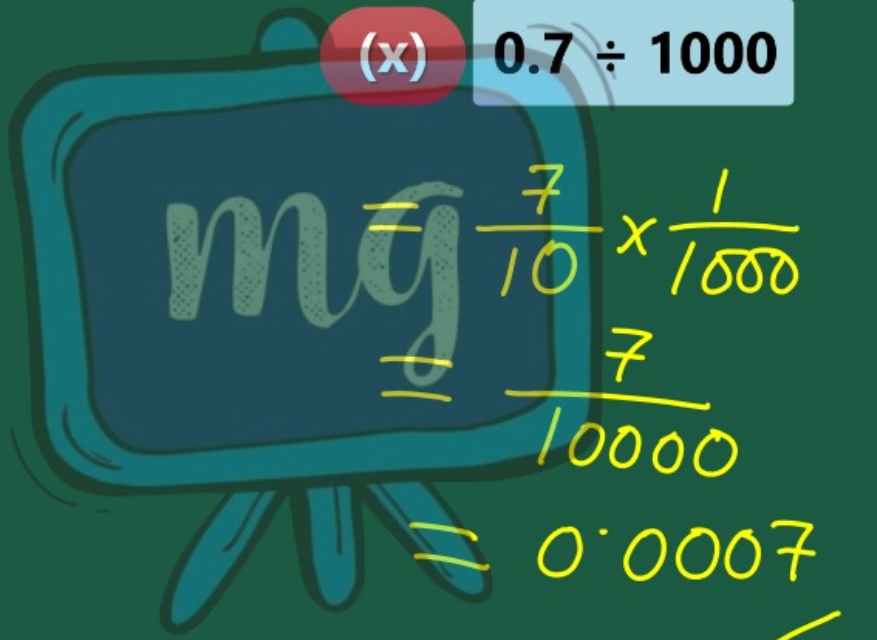

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নির্ণয় কৰা —

(xi) **2.1 ÷ 1000**

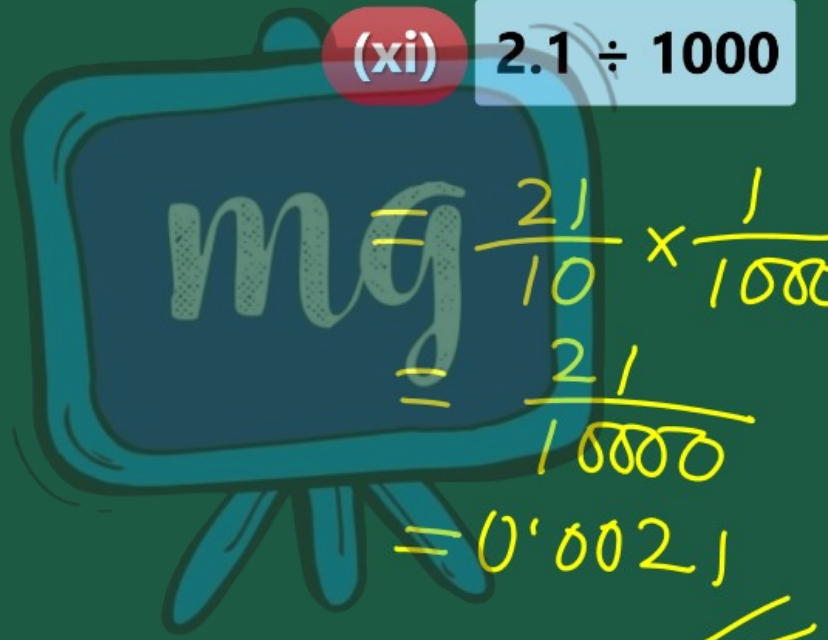

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

2. মান নির্ণয় কৰা —

(xii) $224.21 \div 1000$

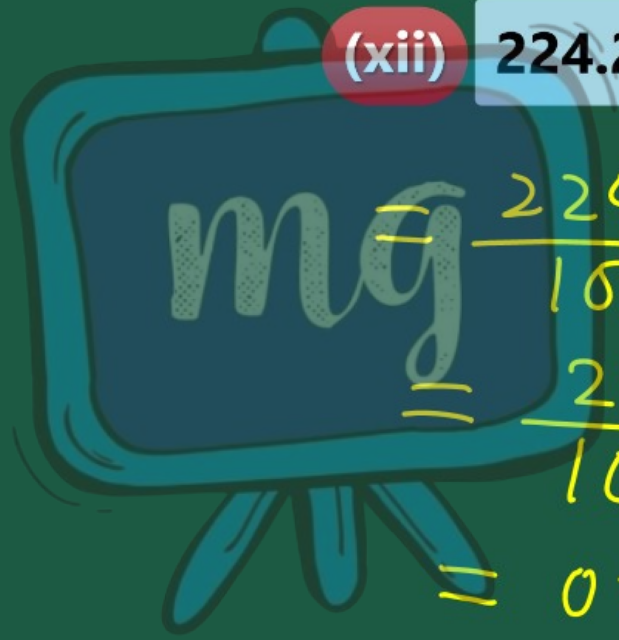

$$= \frac{22421}{100} \times \frac{1}{1000}$$

$$= \frac{22421}{100000}$$

$$= 0.22421$$

মূল্যায়ন

(১) হৰণফল নিৰ্ণয় কৰা -

(a) 88.4÷4

ⓐ $\frac{\cancel{884}^{221}}{10} \times \frac{1}{\cancel{4}_{1}}$

$= \frac{221}{10}$

$= 22.1$

(b) 35.4÷100

ⓑ $\frac{354}{10} \times \frac{1}{100}$

$= \frac{354}{1000}$

$= 0.354$

(c) 4.72 ÷100

$= \frac{472}{100} \times \frac{1}{100}$

$= \frac{472}{10000} = 0.0472$